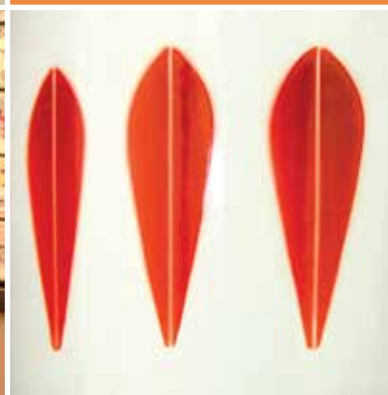

TILBUD TIL
SKOLER
& **BARNE**
HAGER
SKOLEÅRET
2017-2018

**KUBEN
SKAL VÆRE EN
DØRÅPNER
TIL FORTID,
SAMTID
OG FRAMTID.**

VEL BEVART GODT FORTALT

VÅRE HUS OG ROM

åpner dører inn til fortidens glemte skatter, gripende historier og gode fortellinger.

På Langsæ gård ser en spor etter en svunnen storhetstid, mens husmansklassen Hesthag viser beskjedne kår. Dette står i fin kontrast til nybygget KUBEN som har et moderne uttrykk.

Innenfor betongen i de fire nederste etasjene i KUBEN bevarer vi alle våre 45 000 gjenstander og 50 000 bøker, samt våre 8 500 hyllemeter arkiv, store samlinger av fotografier, tegninger og kart.

Utstillingene er i de tre øverste etasjene, der tre og glass dominerer. Gjennom forvaltning, forskning og formidling jobber vi alltid for å nå vår visjon:

VEL BEVART GODT FORTALT.

Vi vil at våre besøkende skal sitte igjen med kunnskap som kan brukes til å forstå fortiden, samtiden eller framtiden.

Vi er bevisste på å tilpasse våre undervisningsopplegg til det enkelte klassetrinn, og vi vil i forbindelse med tilbudene vise hvilke kompetansemål vi har tenkt på.

NYE UTSTILLINGER

Utstillingen «Sjømannsminner» viser noen eksempler på minner fra livet til sjøs på 1900-tallet. Noen minner er fra livet om bord, knyttet til både arbeid og fritid. Andre minner er gjenstander sjøfolk har tatt med seg hjem fra ulike verdenshjørner.

Kort tid etter skolestart åpner også utstillingen «Vikingsverdet frå Langeid». Her vil publikum få se Norges best bevarte vikingsverd som er datert til år 1025-1050. Denne utstillingen etterfølges av fotoutstillingen «Reiser i gråtoner» som viser ulike transportmidler fra tidligere tider.

Utstillingen om Slaveskipet Fredensborg er under arbeid og er planlagt åpnet i løpet av 2018.

For å få mest mulig oppdatert informasjon er det lurt å følge oss på www.kubenarendal.no eller på www.facebook.com/kubenarendal.
NB! Det kan skje endringer så følg med.

BARNEHAGE SIDE 7

I barnas verden

Hører du vinden ule og bølgene slå?

Ei katte med godt humør

Jeg fant, jeg fant

SMÅSKOLE SIDE 11

Med tidsmaskin til barndommen

Ord i stein, i skinn og på papir

På kjøll, meier og hjul

Soltrall

MELLOMTRINN SIDE 15

På jakt etter kildene

«My home is my castle»

Det smaker av fugl

«Vikingsverdet frå Langeid»

UNGDOMSSKOLE SIDE 19

Krakket i Arendal 1886

Kyss meg!

Tradisjon & Design

«Vikingsverdet frå Langeid»

VIDEREGÅENDE SIDE 23

Tradisjon & Design

Gå i barndommen

Hvem var Even Hanssen?

Avtrykk - fra middelalderbrev
til digital mørketid

«Vikingsverdet frå Langeid»

Ad fontes - til kildene

Krakket i Arendal 1886

Hirstoriequiz:

Krakket i Arendal 1886

VOKSENOPLÆRING SIDE 31

Krakket i Arendal 1886

Barndommens grønne dal

Der det er hjerterom er det husrom

PRAKTISK INFO SIDE 33

Praktisk informasjon

Verdt å vite

Aust-Agder Tunet

Merdøgaard museum

KUBEN
PARKVEIEN 16,
4838 ARENDAL

TLF. 370 17 900
POSTMOTTAK@AAMA.NO
KUBENARENDAL.NO

ALLE RETTIGHETER © KUBEN, ARENDAL
UTGITT: AUGUST 2017
UTFORMING: GERD CORRIGAN/ KUBEN
FOTO: KUBEN
TRYKK: XACT GRAPHIC
SITAT: LÆR Å FLY! av STIG HJERKINN HAUG,
ORDTAK.NO

**“HVERDAGER
ER DE FLOTTESTE.
DE ER FULLE
AV EVENTYR.”**

~ ANNE-CATH VESTLY

BARNEHAGE

FRA RAMMEPLANEN

Gjennom arbeid med kunst, kultur og kreativitet skal barnehagen bidra til at barna: utvikler sin følsomhet til å lytte, iaktta og uttrykke seg gjennom allsidige møter med og refleksjon over kultur, kunst og estetikk.

Gjennom arbeid med nærmiljø og samfunn skal barnehagen bidra til at barna: blir kjent med noen historiske endringer i lokalmiljø og samfunn.

- 8 I BARNAS VERDEN
- 9 HØRER DU VINDEN ULE OG BØLGENE SLÅ?
- 9 EI KATTE MED GODT HUMØR
- 9 JEG FANT, JEG FANT!

I BARNAS VERDEN

I dette opplegget tar vi dere med i utstillingen Barndom, som er laget for barn og handler om barndom på 1900-tallet. **HVILKEN VERDEN VIL DU REISE TIL?**

Med tidsmaskinen reiser vi til 1910-tallet, 1960-tallet eller 1990-tallet. Der finner vi henholdsvis Kristian, Tove eller Thomas. De tre barna har forskjellige historier å fortelle, litt etter hvilken tid de lever i.

Dere kan velge hvilken verden dere har lyst til å besøke:

Alternativ 1: Kristians verden

Tar vi turen til 1910-tallet kommer vi til Kristians verden. Der tar vi en tur inn i fotoatelieret, hvor barna kan kle seg ut og bli fotografert hvis de vil. I «gamledager» var det mange som gikk til fotografen for å få bilde av familien, i motsetning til i dag hvor vi tar de fleste bildene selv.

Alternativ 2: Toves verden

Toves verden finner vi når vi reiser til 1960-tallet, og der får dere høre om «søndagsturen» som mange pleide å gå på. Det var viktig å bruke helligdagen til tur, enten det var sommer eller vinter, om det var bærtur eller badetur. Fortsatt er søndagen en turdag og familiedag for mange.

Alternativ 3: Thomas' verden

På 1990-tallet har Thomas sin verden. Der kan vi finne mye rart som noen har samlet på, både leker og emballasje. Vi tar også en kikk inn på gutterrommet til Thomas, og får ser hva han samlet på. De fleste barn samler på ting, enten det er stein, pinner, klistremerker, kort eller bamser.

Målgruppe: barnehage

Maks antall barn: 10

Varighet: 60 minutter

HØRER DU VINDEN ULE OG BØLGENE SLÅ?

Hvordan så landskapet ut for 500 år siden? Hva slags lyder kunne en høre under dekk på en seilskute i uvær for 150 år siden? **HVORDAN VILLE DET VÆRE Å STÅ INNE PÅ ET ARKITEKTKONTOR I EN BY FOR 50 ÅR SIDEN?**

Alt dette og mer til får barna oppleve når vi tar dem med inn i utstillingen Avtrykk. De vil i tillegg få høre den dramatiske historien om barken Søderhamns siste seilas.

Etter omvisningen i utstillingen tar vi barna med til et undervisningsrom. Der får de oppgaver som går ut på å gjenkjenne og plassere objekter fra de ulike tidsperiodene de har vært i.

Maks antall barn: 10
Varighet: 60 minutter

EI KATTE MED GODT HUMØR

Hvordan er en katt? **HVA BRUKER DEN KLØRNE TIL, OG HVORDAN KAN DEN GÅ PÅ LYDLØSE POTER?**

Arne Vinje Gunnerud var en billedhugger som jobbet i forskjellige materialer. Først og fremst bronse og tre. Utstillingen viser skulpturer og fabeldyr med lekne og varierte formuttrykk. Kunstneren var tydelig inspirert av eventyr, folketro og mytologi fra mange verdenshjørner. Dette kommer til uttrykk i både figurative og abstrakte kunstverk med morsomme og fabulerende titler.

Vi vil ta utgangspunkt i noen skulpturer, og bruke historiefortelling, sang og fabulering sammen med barna. Etterpå går vi til undervisningsrommet og bruker det vi har sett, og lager våre egne kattedyr.

Maks antall barn: 10
Varighet: 90 minutter

JEG FANT, JEG FANT!

I eventyret Prinsessa som ingen kunne målbinde møter en mange rare ord og uttrykk. **HVA ER EN VIDJESPENNING? HVA BETYR Å MÅLBINDE?**

Bli med inn i fortellingens magi og hør om alt det rare Askeladden finner på sin vei og hvordan det går når han møter prinsessa!

Etter fortellerstunden, får barna ta og kjenne på gjenstandene som Askeladden finner. Ukjente ord og uttrykk blir forklart og barna blir med på å dramatisere og leke eventyret på nytt. Kanskje barna finner andre ting som Askeladden kan ha bruk for? Kanskje slutten får en ny vending?

Maks antall barn: 10
Varighet: 45-60 minutter

“BARNES NYFIKENHET
ER ET FORBILDE
FOR ALLE SOM
SKAL UTVIKLE SEG
OG LÆRE ...”

~ KUNNSKAPSLØFTET, GENERELL DEL

SMÅSKOLE

KOMPETANSEMÅL

- Bruke omgrepa fortid, notid og framtid om seg sjølv og familien sin.
- Finne informasjon om og presentere eigen familie for ein til to menneskealdrar sidan og fortelje om korleis levevis, levkår og kjønnsroller har endra seg.
- Lytte etter, gjenfortelle, forklare og reflektere over innholdet i muntlige tekster.
- Kjenne att historiske spor i eige lokalmiljø og undersøkje lokale samlingar og minnesmerke.
- Bruke originalkunst i skolens nærmiljø som utgangspunkt for egne bilder og skulpturer.

12	MED TIDSMASKIN TIL BARNDOMMEN
12	ORD I STEIN, I SKINN OG PÅ PAPIR
12	PÅ KJØL, MEIER OG HJUL
13	SOLTRALL

SAMFUNNSFAG, KUNST & HÅNDVERK

MED TIDSMASKIN TIL BARNDOMMEN

I dette opplegget reiser vi i tidsmaskinen, og får høre om Kristian, Tove og Thomas som var barn på hvert sitt tiår på 1900-tallet. **HVORDAN VAR DET Å VÆRE BARN FØR I TIDA?**

1910-tallet er Kristians verden, og er «gamledager» for alle. Her kan vi lære om hvordan barna måtte hjelpe til, om helse, fødsel, sykdom, skolegang og hva barna lekte med. De samme temaene finner vi igjen i Toves verden på 1960-tallet, og Thomas' verden på 1990-tallet. Når vi har besøkt alle tiårene, kan elevene gå på egenhånd i utstillingen og prøve aktivitetene. Det er mye å prøve å gjøre; melke kua, heise seil, gjøre morgentrim, stille barnet, syng i hårbørsten eller veie en nyfødt. Etter omvisningen tar vi elevene med på undervisningsrommet og lager en gammeldags leke.

Maks antall elever: 40. Store grupper må deles i to og forutsetter to lærere.

Varighet: 90 min

SAMFUNNSFAG

ORD I STEIN, I SKINN OG PÅ PAPIR

I dag produseres flere dokumenter enn noen gang. Med et nettbrett eller en mobiltelefon kan vi for eksempel skrive tekstmeldinger, ta bilder, gjøre lydopptak og filme. **MEN HVA BRUKTE EN EGENTLIG FØR, OG HVA SKREV DE OM?**

I dette undervisningsopplegget tar vi elevene med i utstillingen Avtrykk der de får møte dokumenter fra ulike tider og høre historiene de kan fortelle. Etter omvisningen i utstillingen tar vi elevene med til et undervisningsrom. Der demonstrerer vi ulike skriveredskaper og lar elevene prøve ut noen av dem.

Grupper på over 20 deles i to. Den ene gruppen får omvisning i utstillingen, mens den andre gruppen får demonstrasjon av ulike skriveredskaper i undervisningsrom.

Maks antall elever: 40. Store grupper må deles i to og forutsetter to lærere.

Varighet: 60 minutter

SAMFUNNSFAG

PÅ KJØL, MEIER OG HJUL

I dag setter vi oss i bilen og reiser raskt over store strekninger. **HVORDAN KUNNE MENNESKENE KOMME SEG FRAM FØR DE HADDE BILER?**

Vi tar elevene med i Klokkebu. Der viser vi vogner, sleder og båter. Det er spennende å se brannvogna med den store pumpa, likvogna fra Risør, vogner med uten kalesjer, og sleder med kuskesete. Trengtes det en eller flere hester, mon tro? Hva slags lys hadde vognene når de kjørte i mørket, og hvor kunne man gjemme nista og verdisakene når man kjørte slede til byen for å handle?

Ved å telle antall tollepinner kan vi kanskje gjette hvor mange som måtte til for å ro ei sjeke? Eller er det spor etter mast og seil? Elevene er med på en runde blant kjøretøyene, og vi undrer oss og resonnerer ut fra det vi ser.

Maks antall elever: 20

Varighet: 45 minutter

NORSK, KUNST & HÅNDVERK

SOLTRALL

Hvor får en kunstner ideene sine fra?

Kan vanlige mennesker få ideer?

**OG HVORDAN KAN VI SETTE DEM
UT I LIVET?**

KUBEN har fått forvaltningsansvaret for en stor skulptursamling etter Arendalskunstneren Arne Vinje Gunnerud. Arne Vinje Gunnerud var en billedhugger som jobbet i forskjellige materialer, først og fremst bronse og tre. Utstillingen viser skulpturer og fabeldyr med lekne og varierte formuttrykk. Kunstneren var tydelig inspirert av eventyr, folketro og mytologi fra mange verdenshjørner.

Vi vil ta utgangspunkt i noen skulpturer, og bruke historiefortelling, sang og fabulering sammen med barna. Etterpå går vi til undervisningsrommet og bruker det vi har sett, og lager våre egne fabeldyr.

Maks antall elever: 20

Varighet: 90 minutter

**“VÆR DEG SELV,
EN ORIGINAL ER MER
VERD ENN EN KOPI”**

~ UKJENT

MELLOMTRINN

KOMPETANSEMÅL

- Fortelje om hovudtrekk ved samfunnsutviklinga i Noreg frå vikingtida til slutten av dansketida og gjere nærare greie for eit sentralt tema i denne perioden.
- Beskrive særtrekk ved bygningar i nærmiljøet og sammenligne med nasjonale og internasjonale stilretningar.
- Lese tekstar om menneske som lever under ulike vilkår, og drøfte kvifor dei tenkjer, handlar og opplever hendingar ulikt.
- Formulere naturfaglige spørsmål om noe eleven lurar på, foreslå mulige forklaringar, lage en plan og gjennomføre undersøkingar.
- Beskrive kjennetegn på noen plante-, sopp- og dyrearter, og ordne dem systematisk.

16	PÅ JAKT ETTER KILDENE
16	«MY HOME IS MY CASTLE»
16	DET SMAKER AV FUGL
17	«VIKINGSVERDET FRÅ LANGEID»

SAMFUNNSFAG

PÅ JAKT ETTER KILDENE

I historiebøkene kan vi lese om fortiden. Vi kan lese om hvordan mennesker i gamle dager var kledd, hva de spiste og ikke minst hva de gjorde. Men hvordan kan vi egentlig vite alt dette? **HVOR HAR FORFATTERNE EGENTLIG HENTET OPPLYSNINGENE FRA?**

I dette undervisningsopplegget vil elevene møte ulike kilder som forteller noe om fortiden vår. Puslebrikker som til sammen danner et bilde av fortiden vår. De vil også bli med til magasinene der vi oppbevarer mange av kildene til Aust-Agders historie.

Etter visning og samtale om ulike kilder, deles elevene inn i grupper for å dra på skattejakt. Skattene er ulike kilder brukt i utstillinger på KUBEN. Elevene må både finne kildene og plassere dem i riktig tid og på riktig sted.

Maks antall elever: 40. Store grupper må deles i to og forutsetter to lærere.

Varighet: 90 minutter

SAMFUNNSFAG/KUNST & HÅNDVERK

«MY HOME IS MY CASTLE»

Kan utseendet på et hus fortelle oss hvor gammelt det er? **SIER STØRRELSEN NOE OM DE SOM BODDE DER HADDE STOR ELLER LITEN FAMILIE, ELLER OM DE VAR RIKE ELLER FATTIGE?**

Elevene får bli med inn i Hesthaghuset, som er en husmannsplass bygget på begynnelsen av 1800-tallet, og Langsæ gård som er en sveitervilla, bygget som landsted for en av Arendals rikeste familier i 1858. Vi ser på takhøyde og vinduer, størrelse og fargevalg. Vi setter det i sammenheng med byggeskikken i husene rundt, og med det nybygde museums- og arkivbygget KUBEN.

Etterpå blir det anledning til å tegne husene dersom det er ønskelig. Tegneutstyr kan lånes på stedet. (Alternativt verkstedarbeid ved regnvær. Ta kontakt for informasjon).

Maks antall elever: 40. Store grupper må deles i to og forutsetter to lærere.

Varighet: 90 minutter

NB! Sesongbasert. Mai- September.

NATURFAG

DET SMAKER AV FUGL

I fuglerommet på Langsæ gård står det utstilt over 200 fugler fra 1800-tallet. **DEN GANGEN VAR MUSEET SAMLOKALISERT MED «ARENDALES OFFENTLIGE SKOLE FOR HØIERE ALLMENNUTDANNELSE» PÅ TYHOLMEN.**

Til denne gamle samlingen har Agder Naturmuseum og Botaniske hage utarbeidet et undervisningsopplegg som blant annet inneholder kasser med klør, kranier, egg og vinger. Elevene får være med å undre seg over hvordan den enkelte fugl er tilpasset det miljøet den skal leve i.

Vi veier og sammenligner fugle- og dyreknokler, snakker om standfugler og trekkfugler, hører eventyret om fuglekongen, og gjør et vitenskapelig eksperiment som forklarer hvordan vi har fått uttrykket "å skvette vann på gåsa".

Maks antall elever: 40. Store grupper må deles i to og forutsetter to lærere.

Varighet: 60 min

SAMFUNNSFAG/ KRLE

«VIKINGSVERDET FRÅ LANGEID»

En unik mulighet til å se Norges flotteste vikingsverd! PRAKTSVERDET BLE FUNNET I EN VIKINGGRAV PÅ LANGEID I SETESDAL I 2011.

I vikingtida var sverdet selve symbolet på makt og rikdom. Det var en tid med store omveltninger, maktkamper og religionsskifte. Sverdet er funnet i en hedensk grav, datert til år 1025-1050. Hvem var mannen som eide sverdet? Hvorfor har sverdet kristne symboler? Sammen med andre funn fra utgravingen forteller utstillingen om en spennende brytningstid mellom hedendom og kristendom, om utstrakt reising og rike handelsforbindelser, og er et lite stykke Norges historie!

Gjenstandene er utlånt fra Kulturhistorisk museum i Oslo

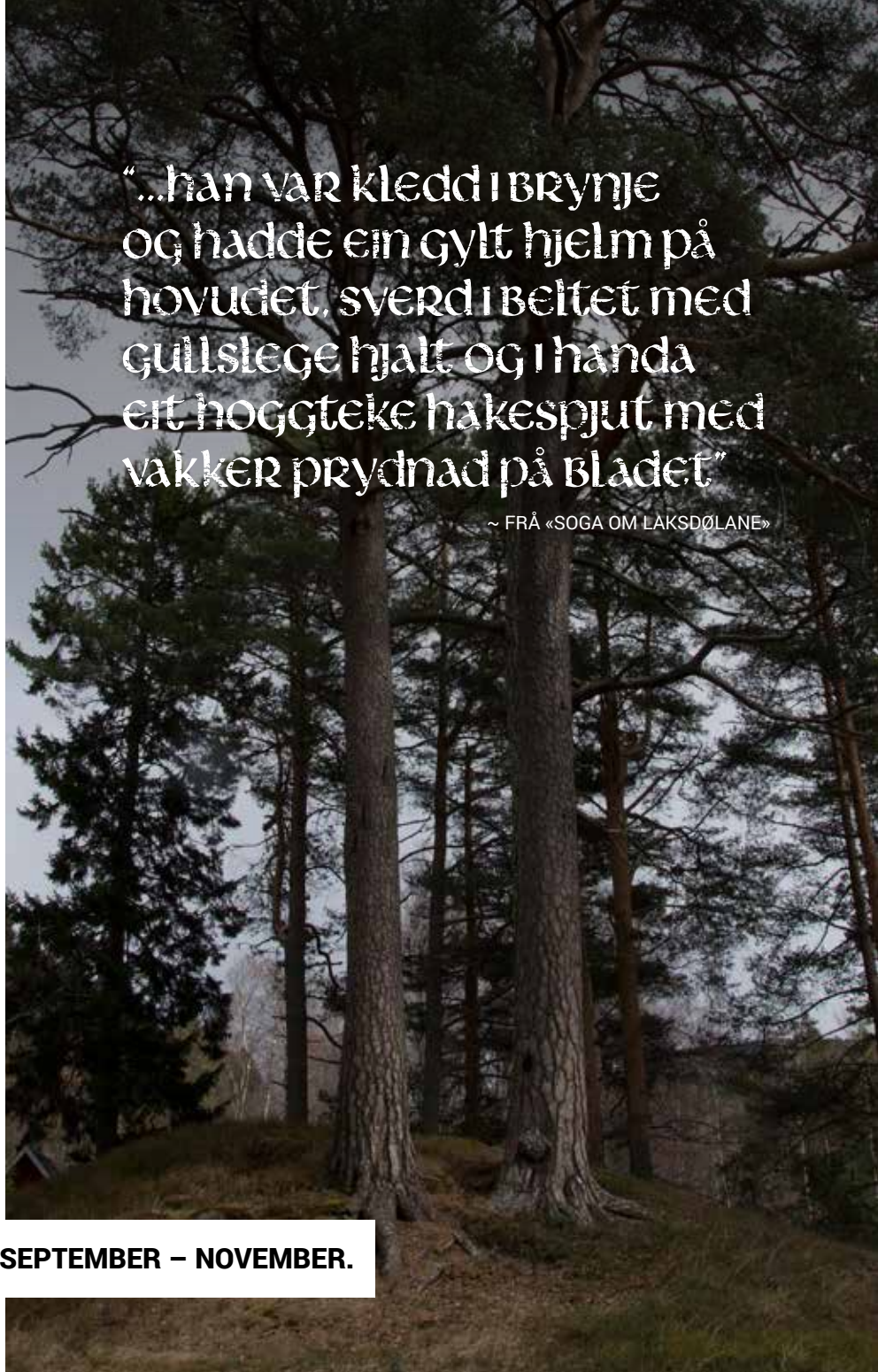
Maks antall elever: 25

Varighet: 45-60 min

NB! UTSTILLINGEN STÅR KUN SEPTEMBER – NOVEMBER.

“...han var kledd i brynje og hadde ein gytt hjelm på hovudet, sverd i beltet med gullslege hjalt og i handa eit hoggteke hakespjut med vakker prydnad på bladet.”

~ FRÅ «SOGA OM LAKSDÖLANE»

**“DET ER IKKJE
SÅ NØYE, BARE DET
ER AKKURAT, SA MANNEN”**

~ NORSK ORDTAK

UNGDOMSSKOLE

KOMPETANSEMÅL

- Reflektere over samfunnsfaglege spørsmål ved hjelp av informasjon frå ulike digitale og papirbaserte kjelder og diskutere formål og relevans til kjeldene.
- Presentere viktige utviklingstrekk i norsk historie på 1800-talet og første halvdel av 1900-talet.
- Gjere greie for framveksten av velferdsstaten og beskrive trekk ved Noreg i dag.
- Gjere greie for teknologiske og samfunnsmessige endringar som følgje av den industrielle revolusjonen.
- Finne døme på hendingar som har vore med på å forme dagens Noreg.
- Gjøre rede for særtrekk ved nordisk design i et internasjonalt perspektiv.
- Sammenligne og vurdere ulike retninger og tradisjoner innenfor to- og tredimensjonal kunst.

20	KRAKKET I ARENDAL 1886
20	KYSS MEG!
21	TRADISJON & DESIGN
21	«VIKINGSVERDET FRÅ LANGEID»

SAMFUNNSFAG

HISTORIEQUIZ: KRAKKET I ARENDAL 1886

- EN FORTIET HISTORIE

I starten av 1886 var Arendal en av Norges rikeste byer. Velstanden var stor og kulturlivet blomstret. Så en vakker høstdag endret alt seg. Det store bankkrakket i Arendal slo ned som lyn fra klar himmel. **KRISEN FIKK STORE KONSEKVENSER FOR BÅDE FATTIG OG RIK, OG BIDRO BLANT ANNET TIL OPPRETTELSEN AV DET NORSKE ARBEIDERPARTI.**

I dette undervisningsopplegget vil elevene møte Arendal anno 1886, og få bedre kjennskap til en av de viktige hendelsene i Arendals og Aust-Agders historie. Opplegget er todelt. I første del vil elevene i grupper få utforske utstillingen om det store bankkrakket i Arendal. I andre del vil gruppene bli utfordret i en quiz med spørsmål knyttet til hva de har sett, hørt og lest i utstillingen.

Målgruppe: 8. – 10. trinn

Maks antall elever: 30

Varighet: 60 minutter

SAMFUNNSFAG

KYSS MEG!

I dag foregår mye av den skriftlige kommunikasjonen digitalt. Vi sender e-post og sms, og ikke minst bruker vi sosiale medier. **MEN HVA BRUKTE EN EGENTLIG FØR, OG HVA SKREV DE OM?**

I dette undervisningsopplegget viser vi frem ulike tekstdokumenter fra ulike tider, og lar elevene utforske dem som historiske kilder. Vi starter med bilde av et suppebein fra vikingtiden med ordene «Kyss meg» skrevet med runeskrift. Videre ser vi på tekst i tre, i skinn og på papir. Vi ser på skrift og språk, og vi ser på tekstenes innhold. Vi lar også elevene prøve å skrive med runeskrift.

Etter visning og oppgaver knyttet til ulike tekstdokumenter tar vi elevene med inn i flere utstillinger, der de gjennom gruppeoppgaver får studere noen av fortidens tekstdokumenter fra Aust-Agder.

Maks antall elever: 40. Store grupper må deles i to og forutsetter to lærere.

Varighet: 90 minutter

KUNST & HÅNDVERK

TRADISJON & DESIGN

Tradisjon & Design er laget som både et undervisningsopplegg og en vandretstilling. For tiden er vandretstillingen montert utenfor **Åpent magasin. ER KUNNSKAP OM VÅR FELLES KULTURARV EN FORUTSETNING FOR EGEN DESIGN?**

Utstillingen inneholder:

- Tre montere med gjenstander knyttet til kunsthåndverk og design fra 1900-tallet, fra Aust-Agder, Norge, og den vestlige verden.
- Tre bannere med informasjon og tidslinjer som omhandler design, brukskunst og kunsthåndverk.

Åpent magasin

Magasiner er rom hvor gjenstander oppbevares når de ikke er på utstilling. De er innredet med hyller fra gulv til tak, og gjenstander av samme type er plassert sammen. De er stengt for publikum.

For å vise den store bredden i samlingene våre har vi laget Åpent magasin. Her vil vi

vise store grupper av gjenstander. Denne høsten inneholder Åpent magasin sittemøbler. Det er en stor og variert samling stoler og er en vandring gjennom stilhistorien. Den eldste er en renessansestol fra 1620. Samlingen inneholder også stoltyper som går lengre tilbake, som kubbestol og pinnestol. Den yngste stolen er fra 1970.

«Tradisjon» delen av Tradisjon&Design ivaretas gjennom Åpent magasin. De fleste stolene er håndlagde av dyktige håndverkere. Tradisjonelle materialer er brukt og tradisjonsrike håndverk som utskjæringer, tredreiing og rosemaling er representert.

Lærerveiledning med forslag til praktiske og teoretiske oppgaver følger med, og kan lastes ned på www.kubenarendal.no

Maks antall elever: 25

Varighet: 2 skoletimer

For-/etterarbeid: Skisser kan gjøres her etter avtale.

SAMFUNNSFAG

«VIKINGSVERDET FRÅ LANGEID»

Det rikt dekorerte sverdet som ble funnet i en vikinggrav på Langeid i Setesdal i 2011 er et unikt funn. Hvem var mannen som eide sverdet? **HVORFOR HAR SVERDET KRISTNE SYMBOLER?**

I vikingtida var sverdet selve symbolet på makt og rikdom. Det var en tid med store omveltninger, maktkamper og religionsskifte. Sverdet er funnet i en hedensk grav, datert til år 1025-1050. Det er i samtiden til Olav Haraldsson med tilnavnet Olav den Hellige!

Sammen med andre funn fra utgravingen forteller utstillingen om en spennende brytningstid mellom hedendom og kristendom, om utstrakt reising og rike handelsforbindelser, og er et lite stykke Norges historie! Gjenstandene er utlånt fra Kulturhistorisk museum i Oslo.

Maks antall elever: 25

Varighet: 45-60 min

NB! UTSTILLINGEN STÅR KUN SEPTEMBER – NOVEMBER.

**“ALLE ER KLOKE.
NOEN FØR
OG NOEN ETTERPÅ”**

~ KARSTEN ISACHSEN

VIDEREGÅENDE

KOMPETANSEMÅL

- Identifisere og vurdere historisk materiale av ulik art og opphav som kilder.
- Gjøre rede for hvordan arbeidsliv og arbeidsdeling mellom kjønnene har endret seg i Norge fra 1800-tallet.
- Gjøre rede for hovedtrekk ved den industrielle revolusjon.
- Vurdere ulike ideologiers betydning for mennesker, politiske bevegelser og statsutvikling på 1900-tallet.
- Gjøre rede for årsaker til at folkegrupper emigrerer, og drøfte konsekvenser av deres møte med andre kulturer.
- Gjøre rede for demokratiutvikling i Norge fra 1800-tallet og fram til 1945 og analysere drivkreftene bak denne utviklingen.
- Gjøre rede for samfunnsforhold og statsutvikling i Norge fra ca 700 til ca 1500 og diskutere mulig påvirkning fra andre kulturer, samfunn og stater.
- Drøfte hvordan historie er blitt brukt og brukes i politiske sammenhenger.
- Setje kunstverk inn i ein samfunnsmessig og idéhistorisk samanheng.
- Beskrive kultur- og handverkshistorie, tradisjoner, organisering og særpreg i noen yrker innen design og håndverk.

24	TRADISJON & DESIGN
24	GÅ I BARNDOMMEN
25	HVEM VAR EVEN HANSEN?
25	AVTRYKK - FRA MIDDELALDERBREV TIL DIGITAL MØRKETID
26	«VIKINGSVERDET FRÅ LANGEID»
27	AD FONTES - TIL KILDENE
27	KRAKKET I ARENDAL 1886
27	HISTORIEQUIZ: KRAKKET I ARENDAL 1886

DESIGN & HÅNDVERK

TRADISJON & DESIGN

Tradisjon & Design er laget som både et undervisningsopplegg og en vandretstilling. For tiden er vandretstillingen montert utenfor Åpent magasin. **ER KUNNSKAP OM VÅR FELLES KULTURARV EN FORUTSETNING FOR EGEN DESIGN?**

Utstillingen inneholder:

- Tre monterte med gjenstander knyttet til kunsthåndverk og design fra 1900-tallet, fra Aust-Agder, Norge, og den vestlige verden.
- Tre bannere med informasjon og tidslinjer som omhandler design, brukskunst og kunsthåndverk.

Åpent magasin

Magasiner er rom hvor gjenstander oppbevares når de ikke er på utstilling. De er innredet med hyller fra gulv til tak, og gjenstander av samme type er plassert sammen. De er stengt for publikum.

For å vise den store bredden i samlingene våre har vi laget Åpent magasin. Her vil vi vise store grupper av gjenstander.

Denne høsten inneholder Åpent magasin sittemøbler. Det er en stor og variert samling stoler og er en vandring gjennom stillhistorien. Den eldste er en renessansestol fra 1620. Samlingen inneholder også stoltyper som går lengre tilbake, som kubbestol og pinnestol. Den yngste stolen er fra 1970.

Lærerveiledning med forslag til praktiske og teoretiske oppgaver følger med, og kan lastes ned på www.kubenaendal.no

Målgruppe: Design og håndverk, Kunst, design og arkitektur.

Maks antall elever: 15

Varighet: 2 skoletimer

For-/etterarbeid: Skisser kan gjøres her etter avtale.

HELSE & OPPVEKST

GÅ I BARNDOMMEN

Undervisningsopplegget ser med et metaperspektiv på utstillingen **Barndom. HVORDAN KAN MAN BRUKE UTSTILLINGEN MED BARNEHAGE- OG SKOLEBARN OG MED ELDRE MENNESKER FRA INSTITUSJON?**

Utstillingen handler om å være barn på 1900-tallet, med spesielt fokus på 1990-tallet, foreldregenerasjonens barndomstid, 1960-tallet da besteforeldrene var barn, og 1910-tallet som er 100 år siden og «gamle dager» for alle. Den omhandler tema som fødsel, død, mat, helse, skole, arbeid, fritidsaktiviteter, barnelitteratur, ferie, søndagsturer og friluftsliv.

Målgruppe: Vg1 helse og oppvekstfag, Vg 2 barne- og ungdomsarbeiderfaget og Vg 2 helsearbeiderfag.

Maks antall elever: 15

Varighet: 45 min

HISTORIE

HVEM VAR EVEN HANSSEN?

«Hvem var Even Hanssen?» er et opplegg der vi forsøker å finne spor etter personer det ikke er skrevet mange bøker om.

HVOR FINNER VI SPORENE OG HVA KAN DE FORTELLE OSS?

Opplegget er todelt. I første del gir vi en oversikt over de ulike kildene, for deretter å bruke noen av dem til å finne informasjon om Even Hanssen. I del to lar vi elevene søke etter personer de selv har valgt, med oss som veiledere.

Formålet med opplegget er å gi elevene kjennskap til ulike kilder som kan gi opplysninger om en enkeltperson, hvor kildene finnes, og hva slags informasjon de kan gi. Formålet er videre å trene elevene i å bruke digitale verktøy og kilder som digitalarkivet, og å vise dem hva som finnes i arkivene på KUBEN.

Målgruppe: Vg2 og Vg3

Maks antall elever: 30

Varighet: 2 x 45 minutter

Sted: den enkelte skole

HISTORIE

AVTRYKK - FRA MIDDELALDERBREV TIL DIGITAL MØRKETID

I arkivmagasinene på KUBEN oppbevares millioner av dokumenter. Men få av dem er blitt til i et arkivmagasin. De fleste er skapt i helt andre omgivelser, og de er alle avtrykk etter menneskelig aktivitet og del av vår felles hukommelse.

MEN HVORDAN SKAPES DAGENS AVTRYKK OG HVORDAN BEVARES DE FOR ETTERTIDEN? VIL DET EKSISTERE SKRIFTLIGE KILDER FRA VÅR EGEN SAMTID OM 100 ÅR?

I dette undervisningsopplegget tar vi elevene med ned i et arkivmagasin der store deler av Aust-Agders historie er oppbevart. Vi viser frem ulike dokumenter, tekst, tegning og foto fra ulike tidsperioder og med ulikt innhold. Videre vil elevene i utstillingen Avtrykk få oppleve noen av fortidens avtrykk fra Aust-Agder og de miljøene de er blitt skapt og brukt i. I utstillingen vil elevene også få reflektere over dagens digitale avtrykk og de utfordringene som ligger foran fremtidens historikere.

Grupper på over 20 deles i to. Den ene gruppen får omvisning i arkivmagasin med pedagog, mens den andre gruppen går i utstillingen Avtrykk på egenhånd. Elevene samles avslutningsvis for oppsummering.

Målgruppe: Vg2 og Vg3

Maks antall elever: 40. Store grupper må deles i to og forutsetter to lærere.

Varighet: 60 minutter

“ Arnstein reiste
denne steinen
etter Bjor, son sin.
han døyde i hæren
da knut gjekk til
åtak på england.
det er berre ein gud.”

~(GALTELANDSSTEINEN)

HISTORIE

«VIKINGSVERDET FRÅ LANGEID»

Det rikt dekorerte sverdet som ble funnet i en vikinggrav på Langeid i Setesdal i 2011 er et unikt funn. Hvem var mannen som eide sverdet? **HVORFOR HAR SVERDET KRISTNE SYMBOLER?**

I vikingtida var sverdet selve symbolet på makt og rikdom. Det var en tid med store omveltninger, maktkamper og religionsskifte. Sverdet er funnet i en hedensk grav, datert til år 1025-1050. Det er i samtiden til Olav Haraldsson med tilnavnet Olav den Hellige!

Sammen med andre funn fra utgravingen forteller utstillingen om en spennende brytningstid mellom hedendom og kristendom, om utstrakt reising og rike handelsforbindelser, og er et lite stykke Norges historie! Gjenstandene er utlånt fra Kulturhistorisk museum i Oslo.

Maks antall elever: 25

Varighet: 45-60 min

NB! UTSTILLINGEN STÅR KUN SEPTEMBER – NOVEMBER

HISTORIE

AD FONTES - TIL KILDENE

Kunnskap om vår historie er basert på en rekke ulike kilder. På KUBEN oppbevarer vi mange av kildene til Aust-Agders historie.

MEN HVA ER EGENTLIG EN HISTORISK KILDE, OG HVA KAN DE FORTELLE OSS OM FORTIDEN?

Gjennom bruk av bøker, dokumenter og gjenstander fra Aust-Agder, vil elevene bli kjent med ulike typer av historiske kilder og kildebegreper. Vi ser på forskjellen mellom primærkilder og sekundærkilder, stumme og talende kilder. Vi ser på normative kilder og berettende kilder, og vi ser på forskjellen mellom førstehåndsberetning og andrehåndsberetning.

Etter samtale rundt de ulike kildetyperne, får elevene gruppeoppgaver. Oppgavene består i å finne og vurdere ulike kilder som er brukt i flere av utstillingene på KUBEN.

Målgruppe: Vg2 og Vg3

Maks antall elever: 40. Store grupper må deles i to og forutsetter to lærere.

Varighet: 90 minutter

HISTORIE

KRAKKET I ARENDALE 1886

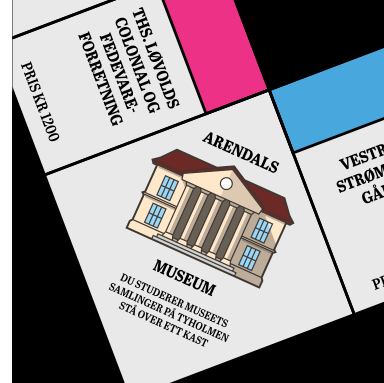
Tidlig i 1886 var Arendal en av Norges rikeste byer. Velstanden var stor og kulturlivet blomstret. Så en vakker høstdag endret alt seg. Det store bankkrakket i Arendal slo ned som lyn fra klar himmel. Krisen fikk store konsekvenser for både fattig og rik, og bidro blant annet til opprettelsen av Det norske Arbeiderparti. **ÅRSAKENE TIL KRAKKET HAR IMIDLERTID VÆRT MER UKLARE, OG ENKELTE HENDELSER HAR INNTIL NYLIG OGSÅ VÆRT DYSSET NED.**

I dette undervisningsopplegget tar vi elevene med inn i utstillingen «Krakket i Arendal 1886 – en fortiet historie». Gjennom omvisning i utstillingen vil elevene få innblikk i en av de store historiske hendelsene i Arendal og Aust-Agder. Vi vil se på hendelsesforløp og konsekvenser, og vi vil ikke minst se på ulike årsaker.

Målgruppe: Vg3

Maks antall elever: 15

Varighet: 60 minutter

HISTORIE OG SAMFUNNSFAG

HISTORIEQUIZ: KRAKKET I ARENDAL 1886

I starten av 1886 var Arendal en av Norges rikeste byer. Velstanden var stor og kulturlivet blomstret. Så en vakker høstdag endret alt seg. Det store bankkrakket i Arendal slo ned som lyn fra klar himmel. **KRISEN FIKK STORE KONSEKVENSER FOR BÅDE FATTIG OG RIK, OG BIDRO BLANT ANNET TIL OPPRETTelsen AV DET NORSKE ARBEIDERPARTI.**

I dette undervisningsopplegget vil elevene møte Arendal anno 1886, og få bedre kjennskap til en av de viktige hendelsene i Arendals og Aust-Agders historie. Opplegget er todelt. I første del vil elevene i grupper få utforske utstillingen om det store bankkrakket i Arendal. I andre del vil gruppene bli utfordret i en quiz med spørsmål knyttet til hva de har sett, hørt og lest i utstillingen.

Målgruppe: Vg3

Maks antall elever: 30

Varighet: 60 minutter

VOKSEN- OPPLÆRING

“NYKOMMERE INNLEMME
LETTERE I VÅRT SAMFUNN
NÅR UNDERFORSTÅTTE
TREKK I VÅR KULTUR
GJØRES TYDELIGE
FOR DEM.”

~ KUNNSKAPSLØFTET, GENERELL DEL

KRAKKET I ARENDAL 1886

Tidlig i 1886 var Arendal en av Norges rikeste byer. Velstanden var stor og kulturlivet blomstret. Så en vakker høst dag endret alt seg. Det store bankkrakket i Arendal slo ned som lyn fra klar himmel. KRISEN FIKK STORE KONSEKVENSER FOR BÅDE FATTIG OG RIK, OG BIDRO BLANT ANNET TIL OPPRETTELSEN AV DET NORSKE ARBEIDERPARTI.

I dette undervisningsopplegget tar vi elevene med inn i utstillingen «Krakket i Arendal 1886 – en fortiet historie». Utstillingen viser Arendal på slutten av 1800-tallet og elevene vil få innblikk i en av de store historiske hendelsene i byen og Aust-Agder på slutten av 1800-tallet.

Maks antall elever: 15

Varighet: 60 minutter

BARNDOMMENS GRØNNE DAL

Utstillingen Barndom handler om å være barn i Norge på 1900-tallet. Den er laget med barn som målgruppe, men erfaringen tilsier at det fungerer godt til voksne også. Derfor spør vi: HVORDAN HAR BARNEROLLEN FORANDRET SEG I NORGE I LØPET AV DE SISTE HUNDRE ÅRENE?

I omvisningen snakker vi om tema som fødsel, død, helse, mat, skole, å hjelpe til, søndagstur og friluftsliv, fritidsaktiviteter, bruk av radio og TV, barnelitteratur osv. Gjennom de tre tiårene kan man se hvordan Norge har forandret seg på hundre år. Utstillingen er egnet til å snakke om barnerollen før og nå i Norge, og til å skape dialoger på tvers av generasjoner og kulturer.

Maks antall elever: 20

Varighet: 45 minutter

DER DET ER HJERTEROM ER DET HUSROM

Vi tar elevene med ut til det gamle husmannshuset Hesthag og sveitervillaen Langsæ gård. Blant spørsmålene vi stiller oss er: HVORDAN VAR DET Å LEVE I NORGE FOR 150 ÅR SIDEN? HAR NORGE ALLTID VÆRT ET RIKT LAND?

Vi snakker blant annet om sosiale skiller på 1800-tallet, som kommer til uttrykk gjennom arkitekturen, hva det vil si å være husmann, den store familien i dette lille huset, utedo, oppvarming og lysforhold. Dette står i kontrast til det romslige herskaps huset der det er høyt under taket, mange vinduer og god plass til den lille familien som bodde der.

Maks antall elever: 15

Varighet: 45-60 minutter

“DET MESTE
ER ENNÅ
UGJORT.
HVILKEN
FRAMTID!”

~ INGVAR KAMPRAD

PRAKTISK INFORMASJON

FORBEREDELSE

Vi som jobber på KUBEN ønsker at skolen er målrettet når den besøker oss, og vi setter pris på å forberede besøket sammen med skolen/læreren. Skolene kan be om skreddersydde pakker når de holder på med tema/prosjekt. Vi tar også gjerne imot prosjektgrupper med egne problemstillinger. Det er en fordel hvis vi får vite om skolenes prosjektuker på forhånd, dersom dere har tenkt å sende elever hit på egenhånd. Elevene bør ringe og avtale besøk. I mange tilfeller kan det være en god forberedelse å bruke vår hjemmeside: www.kubenarendal.no

GRUPPESTØRRELSE

For at elevene skal få best mulig utbytte av våre opplegg, er det viktig at gruppene ikke blir for store. Det er viktig at alle elevene kommer nær nok det utstilte materiale og får god kontakt med våre pedagoger. Noen av våre opplegg er imidlertid tilpasset større elevgrupper.

SPISING

Dersom dere ønsker å ta med dere lunsj/matpakke har vi to undervisningsrom og kjøkkenet på Langsæ gård som kan brukes til dette. Husk å avtale med pedagogene på forhånd.

PRIS

Skoleklasser, SFO og barnehager kommer gratis inn på KUBEN i åpningstiden, og omvisning koster ingenting. Eventuelt undervisningsmaterieell må imidlertid skolene dekke.

BESTILLING

Husk å bestille i god tid. Da har dere større mulighet til å få ønsket tidspunkt.

Museumspedagog Kari Helene Kullerud

kari.helene.kullerud@aama.no
960 95 319

Museumspedagog Jenny Eik Pilskog

jenny.eik.pilskog@aama.no
960 95 320

Arkivpedagog Gaute Chr. Molaug

gaute.chr.molaug@aama.no
960 95 322

ETTERARBEID PÅ KUBEN

I tillegg til to undervisningsrom i hovedbygningen, har vi et arbeidsrom på kjøkkenet på Langsæ gård. Disse rommene bruker vi, i tillegg til spising, til praktisk etterarbeid etter en del av undervisningsoppleggene våre.

SFO

Vi vet at den vanlige SFO-tiden ofte er for knapp til at man rekker å besøke oss. I feriene, derimot, er barna på SFO mange flere timer, og de voksne ønsker ofte å gi elevene gode ferieopplevelser. Følg med på www.kubenarendal.no og se om vi har spesielle ferietilbud, eller ta kontakt, så lager vi ofte skreddersydde opplegg som passer til årstiden og/eller gruppa. Husk også her at det er lurt å komme med små grupper av gangen.

LYST TIL Å SE OG LÆRE MER OM VÅRE UNDERVISNINGS OPPLEGG?

Hvis dere vil legge en planleggingsdag eller en del av en planleggingsdag hit for å få oversikt, kan vi være behjelpelig med opplegget. Hvis noen ønsker besøk av en av våre pedagoger for å presentere det vi har å tilby, kommer vi gjerne på en planleggingsdag eller lærermøte.

FLERE UNDERVISNINGS OPPLEGG

På vår hjemmeside finnes ulike digitale undervisningsopplegg, samt andre opplegg som ikke fikk plass i katalogen.

Gå inn å ta en titt på www.kubenarendal.no.

VERDT Å VITE

Utstillingene på KUBEN er delt inn i ulike kategorier. Vi skiller mellom permanente og skiftende utstillinger. Vi har for tiden tre ulike arealer for skiftende utstillinger:

DEN SORTE KUBE er et lokale primært beregnet på å stille ut bilder både fra egen samling og fra andre institusjoner.

ÅPENT MAGASIN er et lokale med hyller for kulturhistoriske gjenstander, ordnet som i et magasin med mange gjenstander av samme kategori.

UTSTILLINGSAREALET I 5. ETASJE, Blir brukt til skiftende kulturhistoriske utstillinger.

Følg med på www.kubenarendal.no for å se hva som til enhver tid er stilt ut i disse områdene.

UTSTILLINGER OG FASILITETER PÅ KUBEN

4. ETASJE:

- Bemannet lesesal med bibliotek og trådløst nett
- Seminarrom med plass til 120 personer

5. ETASJE:

- Garderobe for skoleklasser med plass til ransler samt låsbare skap for vesker og verdisaker
- Resepsjon
- Oselias Kafé
- Museumsbutikk
- Toaletter
- Utstillingen «Arne Vinje Gunnerud skulptur»

- Utstillingen «Sjømannsminner»
- Stort undervisningsrom
- Lite undervisningsrom
- Foredragssal

6. ETASJE:

- Utstillingen «Krakket i Arendal 1886 - en fortiet historie»
- Den sorte Kube: «Vikingsverdet frå Langeid» (september - november 2017)
Fotoutstilling: «Reiser i gråtoner» (desember 2017)
- Utstillingen «Avtrykk – fra middelalderbrev til digital mørketid»
- Åpent magasin: «K352.1 Sittemøbler»
- Utstillingen «Tradisjon&Design»

7. ETASJE:

- Utstillingen «Barndom»

AUST-AGDER TUNET

Til anlegget på Langsæ hører også Aust-Agder Tunet. Det består av flere gamle bygninger, der noen er flyttet fra andre steder i fylket. Da museet og arkivet bygde sine første lokaler på Langsæ på 1950-tallet ble planene om et friluftsmuseum tatt fram igjen. Husene ble satt opp på tunet på 1960 og 1970-tallet. Etter hvert ble det vanlig å verne hus der de sto, og flyttingen av flere hus til Aust-Agder-tunet opphørte. For tiden kan følgende hus åpnes for publikum:

HESTHAGHUSET

Opprinnelig husmannsplass fra Holt prestegård. Språkmannen Knud Knudsen har vokst opp i huset.

Hesthaghuset inneholder kjøkken med åpen grue og bakerovn, stue med slagbenk og enkle møbler, soverom med senger og vaskestell. Fint å bruke sammen med Langsæ gård for å se på forskjellen i levekår for fattige og rike. (Åpent fra medio mai til september).

KLOKKEBUA

Huset er flyttet fra skipsverftet Holmen i Risør. Navnet har den fått fordi den store verftsklokka hang der. Klokkebua inneholder vogner og sleder, båter og fiskeredskaper fra flere steder i fylket. (Åpent fra medio mai til september).

LANGSÆ GÅRD

Et av Arendals første hus i sveitserstil, bygget der det ligger i 1858. På slutten av 1990-tallet ble eksteriøret ført tilbake til sine opprinnelig farger.

Inneholder:

Spisestue med møbler fra siste halvdel av 1800-tallet.

Salong med to bilder av Hans Gudes høyfjellslandskap.

Fuglerommet med utstoppede fugler fra 1800-tallet og framover.

Kjøkken med mulighet for praktisk etterarbeid for skoleklasser og andre barnegrupper.

Merdøgaard museum

Merdøgaard er en liten kystgård med skipperhus fra 1736. Dette skjærgårdsmuseet ligger midt i et interessant kultur- og naturmiljø i uthavna Merdø. På museumsområdet er det også en badestrand og en liten kafe.

For skoleklasser kan det bestilles omvisninger på Merdøgaard. Skolene må selv ordne med båtskyss, og ta med seg guiden på båten ut til Merdø.

Bestillinger til omvisninger på Merdøgaard gjøres til KUBENS sentralbord: 37017900.

Fra slutten av mai til begynnelsen av september.

Maks antall elever pr omvisning: 15

Varighet: 45-60 minutter

I skolens sommerferie er museet åpent 7 dager i uka. For oppdaterte opplysninger på klokkeslett for omvisningene vises det til www.kubenarendal.no eller www.facebook.com/kubenarendal/

Fredensborg reiste i triangelfart mellom København – Gullkysten – St.Croix og tilbake. På sin reise i 1767-68, forliste skipet utenfor Tromøya. I 1974 ble vraket funnet av lokale dykkere.

MODERNE SLAVERI

Aldri har verden hatt flere slaver, og aldri har slaver vært billigere! Som en del av utstillingen vil vi se nærmere på moderne former for slaveri.

Fra skoleåret 2018/2019 kommer dette til å bli tilbudt til skolene.

UTSTILLINGEN OM SLAVESKIPET FREDENSBORG KOMMER 2018

**OM FREDENSBORGS SISTE REISE
- MED SLAVER, ELFENBEN OG GULL.**

**VEL
BEVART GODT
FORTALT**